

HÁLA ÉS HÁLÁTLANSÁG

Lk 17,11–19

Ha valamelyik folyóirat sportrovatának szerzője volnék, a felolvasott bibliai történetet ezzel a címmel közölném: 9:1, azaz a hálátlanság 9:1 arányban legyőzte a hálát.

A csodás elemekkel átszőtt történet szerint Jézus, Jeruzsálem felé vivő útján, tíz leprás férfival találkozik, akik felismerve a Mestert, könyörögre kéri: „Jézus, Mester, könyörülj rajtunk!” S Jézus – ismerve az akkoriban gyógyíthatatlan betegség borzalmaival, meglátva százalmas sebeiket, átérezve fájdalmukat, kivetettséget – könyörületes, szerető szívvel így szólt hozzájuk: „Menjete el, mutassátok meg magatokat a papoknak.” Azok elmentek, s útközben megtisztultak. Amit reméltek, bekövetkezett: leprájuk elmúlt! Eltorzult arcuk kisimult, sebeik nyomtalanul eltűntek, réveteg tekintetük újra mosolygósra változott. „Egyikük pedig, amikor látta, hogy meggyógyult, visszatért, és hangosan dicsőítette az Istent. Arcra borult Jézus lábánál, és hálát adott neki” – hallhattuk az evangéliumból, amelynek szerzője azt is megjegyzi, hogy ez a hálálkodó ember „samáriai volt”. S mint ilyen, idegenekkel keveredett zsidók leszármazottjaként, a hithű zsidók szemében megvetendőnek, ellenségnek számított. Tőle nem várta volna senki, hogy visszamenjen Jézushoz, és mégis egyedül benne győzött a hála érzése, visszament, hogy megköszönje Jézusnak a visszanyert egészséget, hálája jeléül dicsőítse Istent. Tette mindezt azért, mert tudta, hogy mi a betegség, és milyen drága kincs az egészség! S azt is tudta, hogy kinek köszönheti gyógyulását, kinek tartozik hálával érte.

Jézus a hálálkodó ember láttán így szól: „Nem tízen tisztultak-e meg? Hol van a többi kilenc? Nem akadt más, aki visszatért volna, hogy dicsőítse Istent, csak ez az idegen?” Számonkérő, de válasz nélkül hagyott kérdései után, szeretetet árasztó, biztató hangja betölti a köszönetet rebegő „idegen” lelkét: „Kelj fel, menj el, hited megtartott téged.”

A mai, 21. századi élet tetet-lelket „megbetegítő” hajszájából, rohanásából egy kis időre mi is „visszatértünk”, betértünk e szent hajlékba, hogy ezen a sajátosan unitárius ünnepen, őszi hálaadás ünnepén, hálát és köszönetet mondjunk Istennek, édes Atyánknak, áldjuk és dicsőítsük szent nevét. Jöttünk, mi, hívő emberek, a tudatban, hogy mindenekelőtt Őt, Istent illeti hála és köszönet mennyei és földi kincseinkért: a szívünket és otthonunkat betöltő szeretetért és békességért, az értelmünket világosító szellemiekért, a testünket tápláló mindennapi kenyerünkért és italunkért, az élethez szükségeseinkért, egészségünkért és gyógyulásunkért, verejtékhullásunk, „fáradalmink szép gyümölcseiért, minden ajándékáért, amit végtelen szeretetéből és jóságából gazdagon áraszt ránk. S aki így, hálátelt szívvel jött ide, annak lelkében távozásakor – hiszem – megszólal a jézusi biztatás: „Kelj fel, menj el, hited

megtartott téged.” De mi lesz azokkal, akik nem jöttek el ide? Akik ma sem éreznek hálát Isten iránt? Akik – bár itt lehetnének – távolmaradásukkal hálátlanságukról tesznek bizonyosságot? Hol vannak a többiek? Vagy Isten csak nekünk, jelenlevőknek adott áldásaiból, csak minket ajándékozott meg szeretettel és békességgel, kenyérrrel és egészséggel, csak nekünk adott termést fáradságunk után, csak a mi életünket tartotta meg mindenkit gyermekeként magához ölelő szeretete? A számonkérésre – akárcsak Jézus esetében – most nincs, ki válaszoljon. Mert azok, akiknek válaszolniuk kellene, nincsenek itt! Mi azonban elmondhatjuk: bizony többen is itt lehetnének, de a hálátlanság ebben megakadályozza őket! Bizony, ha sporttudósítást kellene írunk a mai jelenlétről, azt kellene papírra vetnünk, hogy a hálátlanság – ha nem is 9:1 arányban – de elsőprő fölénnyel győzte le a hálát gyülekezetünkben!

Szomorú ez a megállapítás, de – sajnos – ez van! Az Isten iránti hálátlanság korunk „divatjává” lett. Meggyőződhetünk erről a hétköznapiakban, s meg a hétköznapra alázott vasárnapokon, midőn a közömbösség és érdektelenség miatt nem 9:1, hanem a legtöbbször 10:1 arányban arat diadalt a hála felett a hálátlanság a templomlátogatás tekintetében.

S ha így áll a helyzet Isten esetében, akkor egyáltalán nem meglepő az, hogy az ember iránti hála még ennél is ritkább jelenség. Megfordítva: egyáltalán nem ritka, nagyon is gyakori eset az, amiről egy idős ember panaszkodott az egyik öregotthonban. Amikor megözvegyült, mindent gyermekei, családja kedve szerint tett. Vigyázott az unokákra, rendezte a háztájit. Belement abba is, hogy gyermekei lebontsák a régi házat, és újat építsenek helyébe. Tették ezt, ígérve, hogy abban neki is lesz egy szobája. Kérésükre odaadta nekik minden kis megtakarított pénzét. Neki minek az, hisz mindene megvan és meglesz. Amikor a ház elkészült, a gyermekei azzal hozakodtak elő, hogy az édesapa szobájára egyelőre nem futja, ezért töltsé a telet a régi ház még álló szobájában. Tavasszal meg azzal álltak elő, hogy ők mennek dolgozni, az unokák óvodába, s jó volna, ha apjuk az öregotthonban oldaná meg étkezését. Lassan elmúlt a nyár, és ismét őszre fordult az idő. A szoba ugyan elkészült, de a gyermekek azt tanácsolták, hogy még a télen maradjon a régi helyén, ahol nem kell annyi fáradszó lépcsőt megmásznia.

Aztán egyszer, amikor a fiatalok hazatértek a munkából, a szomszédok átvitték a szoba kulcsát. Az idős ember – megsokallva gyermekei „hálálkodását” – öregotthonba költözött. Csak egyetlen kérése volt hozzájuk: őt ott soha meg ne látogassák!

Sajnos erre a „témára” számtalan „változatot” hoz a mindennapi élet! Hány hálátlan gyermek van, aki elfelejti, hogy életét, boldogságát, jólétét, mindenét – Isten után – őt szeretettel nevelő szüleinek köszönheti. Hányan veszik semmibe Pál apostol intelmét: a gyermekek „hálájukat szüleik iránt rójják le, mert ez kedves az Istennek.” Vagy hányan hagyják figyelmen kívül azt, amit a görög bölcs, Arisztotelész már közel két és fél évezrede – örökérvényűen – megfogalmazott: „Istennek és a szülőknek sohasem lehet eléggé hálát adni.”

S azoktól, akik Istenhez és szüleikhez hálátlanok, hogyan lehet elvárni, hogy embertársaik iránt hálásak legyenek? Egy magyarországi orvos panaszolta el, hogy – a régi rendszer idején – egy éjszaka az iskolaigazgató beteg feleségéhez hívták. Az orvos a beteg mellett virrasztotta át az éjszakát, s fáradtsága eredményes volt: az asszony megmenekült. Pár hét múlva – iskola-kezdéskor – az orvos, mint jó keresztény, igényelte gyermekei vallásoktatásban való részesítését. Két óra múlva a megyei egészségügyi osztályról keresték meg, és első kérdésük az volt, hogy milyen kapcsolatban van az iskolaigazgatóval. S elmondták: ezt azért kérdezik, mert az iskolaigazgató jelentette fel az orvost, hogy gyermekeit vallásórára akarja járatni. Ez volt a hála, a köszönet az igazgató részéről felesége életének megmentéséért!

Bizony, így „hálálkodik” sokszor az ember, jótett helyébe hálátlansággal fizetve embertársának, de az őt hálátlansága, gyarlósága ellenére szerető Istennek is. Aki – akárcsak Jézus – a hálás kevesek láttán megkérdezi: Hol vannak a többiek? S a hálátlanok nagy szerencséjére, a válasz nélkül maradt számonkérés után, Isten nem sújt le haraggal érzéketlen, közömbös gyermekeire, azt sem mondja, hogy a hálálkodók jóval kevesebben vannak, mint a hálátlanok, nem állít fel sporthírekbe illő eredményhirdetést, hanem azokra tekint, akiket hitük, szeretetük, őszinte hálájuk és köszönetük megtartott „egészséges” lelkű, igaz, kedve szerinti gyermekeinek. Élünk úgy, hogy ránk is így tekintsen, minket is így lásson Isten, akinek legyen hála és köszönet gondviselő szeretetéért! Ámen. (Gyűrű Géza gondolatainak felhasználásával.)

ORBÁN F. DEZSŐ

EGY ÉLETMŰ DICSÉRETE*

Jón 1, 1–2

Égni kell annak, aki gyújtani akar, lelkesedni annak, aki lelkesíteni akar, és szeretni kell annak, aki szeretve akar lenni. Csak addig élünk, amíg égünk, lelkesedünk és szeretünk. Amikor kialszik a benső tűz, és a szeretet parazsa is hamuvá válik, megszűnünk élni. Ezért valaki lehet élő halott már fiatalon, míg más, késő öregkorban is alkotó-teremtő munkával, fiatalokat megszügyenítő lelkesedéssel, tenni akarással tud egy közösségnek hasznos tagja lenni. Tud, mert életében nem ismerte azt, hogy nem lehet, mert konok

* Elhangzott Bodokon 2001. július 22-én